

Lupčianske zvesti

www.slovenskalupca.sk

20. ročník

OBECNÉ NOVINY OBYVATELOV, RODÁKOV A PRIATELOV OBCE SLOVENSKÁ LUPČA

číslo 2 | september 2018

AKTUÁLNE V OBCI

DHZ oslavuje
130. výročie založenia

2

AKTUÁLNE V OBCI

Komunálne
voľby

3

SLOVO MÁ STAROSTA

Sľuby sa sľubujú
– ale sa aj plnia

6

HISTÓRIA OBCE

90. výročie SOKOLA
v Slovenskej Lupči

12

Práce na Hrade Lupča pokračujú

Aktuálnym cieľom je dokončiť obnovu všetkých fasád.

Fasády na hrade Lupča predstavujú výrazný prejav celkovej architektonickej koncepcie stavby. Ich dobrý stav dotvára majestátnosť a pozitívne vnímanie pamiatky okoloidúcimi. Stav väčšiny omietok a murív pred rokom 2003 bol na hrade Lupča už dožitý a havarijný. Prioritou Železiarní Podbrezová je kompletná obnova Lupčianskeho hradu, a preto z tohto pohľadu je dôležité čo najskoršie riešenie zlého stavu fasád a príčin, ktoré tento stav spôsobujú. V roku 2018 sme sa zamerali na obnovu zvyšného úseku západnej fasády, pokračovali sme opravou murív kvadrováním na delovej bašte a do konca roka sa zrealizuje revitalizácia severnej fasády s prezentáciou prevétu (historické WC), smolného nosu a transportného otvoru, ktorý bol v minulosti využívaný pri budovaní hradu.

Obnova fasády bez poznania a odstránenia príčin jej poškodenia je prakticky bezcenná. Fasády na hrade Lupča trpeli v minulosti tým, že v spodnej časti vznikala vzlianjúca vlhkosť, ale aj striekanim dažďovej vody a moknutím od snehu. Omietky okolo dažďových zvodov boli degradované v dôsledku prenikajúcej zrážkovej vody.

So zvýšenou vlhkosťou sa objavovali aj biologické poškodenia ako plesne, machy a lišajníky. Okrem riešení spomínaných problémov, zapríčinených často zlým stavom klampiarskych prvkov, sme sa museli zaoberať potrebou údržby sokla v spodnej časti fasád. Problém sme riešili systémom podrezania a na niektorých miestach vyplnenia pôvodným kamenivom. Voda v murive so sebou prinášala, okrem výkvetov vodorozpusťných solí, aj oddeľovanie jednotlivých vrstiev – predovšetkým omietky od podkladu. Pri práci s historickými fasádami a omietkami je nevyhnutná konzultácia s odborníkmi,

pretože omietkové vrstvy môžu ukrývať hodnotné maľby alebo detaily. Z technologických odporúčaní treba trvať na kvalitnom výbere materiálu a dodržiavaní pracovných teplôt (5 až 30 °C), ktoré musíme sledovať aj pri tzv. dozrievaní omietok. V období dozrievania je vhodné omietky a malty vlhčiť alebo pokrývať mokkými plachtami. V rámci obnovy jednotlivých častí fasád hradu boli vymenené aj všetky okná. Okná na hrade prešli dlhým historickým vývojom. Na jednej strane sa technicky zdokonaľovali a na strane druhej sa upravovali podľa estetických nárokov príslušného slohového obdobia. Keďže okno predstavuje hranicu medzi exteriérom a interiérom, sú naň kladené vysoké nároky. Pri výmene okien sme sa rozhodli pre otvárateľné a priehľadné riešenia, pričom sme rešpektovali vyššiu úroveň materiálového, konštrukčného a estetického výrazu historickej architektúry šľachtických sídel v porovnaní s architektúrou chudobnejších obydlí. Práce na obnove hradu plánujeme realizovať aj v zimnom období, keď začneme pripravovať návrh kompletnej obnovy historicky mimoriadne cenného Barbakanu. Po zreštaurovaní exteriéru tejto obrannej veže bude zavŕšená celková obnova fasád na hrade Lupča.

Mgr. Vladimír Homola,
kastelán hradu Lupča

Mgr. Vladimír Homola – Kastelán Hradu Lupča

Oddor propagácie a registratúry | 048/418 74 29 | 0903 518 603

WWW.HRADLUPCA.SK

Železiarne Podbrezová a.s. | Kolkáreň 35 | 976 81 Podbrezová | Slovensko

Dobrovoľný hasičský zbor Slovenská Ľupča oslavuje 130. výročie založenia

Využitie ohňa bolo pre človeka jedným z prvých vážnych krokov v prispôbovaní sa drsným životným podmienkam. Oheň hrial, umožňoval prípravu potravy a nemalou mierou sa podieľal na scivilizovaní ľudskej spoločnosti. Niekedy však oheň unikol spod kontroly a vtedy sa z neho stal ničiteľ, ničiaci nielen materiálne hodnoty, ale aj prírodu a život.

História

Dnešná obec Slovenská Ľupča sa vyvinula zo starej osady pod Ľupčianskym hradom. V roku 1340 bola povýšená na privilegované mestečko, len s obmedzenými povinnosťami voči Ľupčianskemu hradskej panstvu, ktorému patrila väčšina obcí v okolí. O požiarnej ochrane v tomto regióne možno hovoriť už v stredoveku. Väčšina sídlisk na Slovensku vydávala už v prvej polovici 16. storočia štatúty s konkrétnymi pokynmi v prípade požiaru. Blízkosť Banskej Bystrice a úzke hospodárske i kultúrne-spoločenské styky s týmto vyspelým kráľovským banským mestom podnietilo aj správu mestečka Slovenská Ľupča k dobovým opatreniam proti požiarom.

Zavádzali hlásnu službu, kde hlásnik bol povinný upozorniť na požiar a vyhlásiť požiarne poplach. Likvidáciou požiarov boli poverované obyčajne cechy pod vedením richtára, alebo osoby poverenej mestskou radou. V tomto období sa na hasenie požiarov používalo primitívne náradie pozostávajúce väčšinou len z vedier a kúp na vodu, hákov na strhávanie striech domov, rebríkov a sekier. Známe sú z tohto obdobia aj jednoduché málo výkonné ručné striekačky. Požiarníctvo si zachovalo na Slovensku až do prvej polovice 18. storočia živelný charakter. Až nariadenie Uhorskej kráľovskej miestodržiteľskej rady č. 160/4941 z 22. decembra 1769 ukladá slobodným kráľovským mestám a mestečkám povinnosť zostaviť miestne požiarne hliadky ako aj poriadky. Vzorový požiarne poriadok okrem iného odporúčal zriadiť v mestách, mestečkách a obciach stálu strážnu službu, mať k dispozícii náradie a hasiace prostriedky, organizovať požiarne družstvá a vykonávať pravidelné preventívne prehliadky.

Počiatky novodobého požiarníctva na Slovensku boli spojené so zánikom cechov v roku 1872. Ťažisko požiarnej ochrany sa presúvalo na dobrovoľné hasičské zbory. Podľa nariadenia Uhorského ministerstva vnútra č. 53888/II z roku 1888 o požiarnej polícii bolo zavádzané popri dobrovoľných hasičoch aj platené a povinné hasičstvo. Požiarne ochrana patrila v zmysle zákona do samotnej pôsobnosti mestskej a obecnej správy. A práve rokom 1888 sa datuje aj vznik dobrovoľného hasičského zboru v Slovenskej Ľupči.

O tejto udalosti sa zachovala správa z písomnej odpovede Ľupčianskeho notára z 21. septembra 1921. Na dotaz slúžneho úradu v Banskej Bystrici sa uvádza, že Slovenská Ľupča mala pred I. svetovou vojnou dobrovoľný hasičský zbor, ktorý tu pôsobil v rokoch 1888 - 1897. Slovenská Ľupča teda nezaostávala za významnejšími mestami a obcami na strednom Slovensku ani v realizácii myšlienky dobrovoľnej požiarnej ochrany. Zbor sa rozpadol v období, keď boli rozpustené aj iné dobrovoľné hasičské spolky v stredoslovenskom

regióne. Nebol organizačne naponený na celoštátny ústredný orgán - Uhorský krajský hasičský zväz - čo vtedy nebolo zvláštnosťou. To bolo pravdepodobne aj jedinou príčinou, že vieme o ňom len tak málo.

Na výzvu Slúžnovského úradu v Banskej Bystrici organizuje Ľupčiansky notár dobrovoľnú požiarne ochranu už od začiatku roku 1921. K formálnemu založeniu dobrovoľného zboru pod názvom „Zbor slovensko - Ľupčianskych dobrovoľných ohňohasičov“ došlo až 27. augusta 1924 a k zakladajúcim členom patrili Jozef Blatnický, Július Cambel, Jozef Debnárik, Samuel Stanislav, Vincent Chovanec a iní. Začiatkom roku 1926 mal zbor 42 členov a jeho činnosť bola Okresnou hasičskou jednotou č. 9 viackrát pozitívne hodnotená. V júni 1941 bola dohotovená požiarne zbrojnica a sklad. V období medzi dvoma vojnami sa dobrovoľný hasičský zbor v Slovenskej Ľupči svojou činnosťou zaradil medzi najlepšie zbory v okrese Banská Bystrica. Na prechode vojnových rokov bolo naše národné hospodárstvo v zlej situácii a bolo potrebné stavať nové národné hospodárstvo. Do tejto činnosti sa zapojili naši členovia dobrovoľného požiarneho zboru pod vedením predsedu Samuela Stanislava a veliteľa Ľudovíta Mračku a pomáhali aj ďalší členovia dobrovoľného požiarneho zboru.

Pre rozvoj a záujmy mladej generácie bolo prínosom pre požiarne zbor založenie dychového súboru v roku 1954, ktorého zakladateľom bol Karol Hybner a Alojz Horský, ktorý bol dlhé roky aj vedúci tohto súboru. V tejto činnosti pokračoval Ondrej Filipko v roku 1970, vtedy bolo ešte dosť záujemcov z mladej generácie pre účinkovanie v dychovom súbore. No časom sa záujem vytratil a v súčasnej dobe dychový súbor je minulosťou.

V rokoch 1960 - 1964 začal pracovať aj ochotnícky divadelný súbor požiarneho zboru pod vedením Ľudovíta Holčého, Samuela Stanislava, Jozefa Debnárika, navštívili niekoľko divadelných hier, s ktorými navštívili aj okolité dediny. V roku 1970 sa na školách začína hra „PLAMEN“, keď pri náviku mládeže pre túto hru bola

► nápomocná učiteľka Eva Horská, ktorá spoločne so svojím manželom Alojzom Horským vtedajším veliteľom (ktorý bol veliteľom od r. 1956 do 1985), dosahovali s deťmi v tejto súťaži dobré výsledky.

V družobnej spolupráci náš hasičský zbor nadviazal spoluprácu s hasičským zborom z Partizánskej Lupče.

Zo súčasnosti

Za roky existencie hasičskej organizácie sa Dobrovoľný hasičský zbor pretransformoval na viacgeneračnú spoločenskú organizáciu, ku koncu roku 2017 mal 58 členov, z toho 16 žien.

Činnosť riadi a zastupuje výbor. DHZ spolupracuje s hasičskými zborními Šalková, Poniky, Mólča, Selce, Vlkanová, Lubietová, Strelníky a Hiadeľ. Dobrá spolupráca je aj s členmi DHZ Partizánska Lupča.

V súčasnosti je veliteľom Dobrovoľného požiarného zboru v Slovenskej Lupči Ján Chriaštel.

Hasičský zbor je nápomocný obci pri organizovaní a zabezpečovaní kultúrnych podujatí, ako aj pri zachraňovaní majetku občanov a obce.

Tiež pomáha pri likvidácii požiarov podľa potrieb Okresného riaditeľstva HaZZ v Banskej Bystrici.

Pri príležitosti 130. výročia založenia Dobrovoľného hasičského zboru v Slovenskej Lupči patrí srdečné poďakovanie všetkým doterajším aj bývalým členom za ich príkladnú a obetavú prácu. Ich rodinným príslušníkom, ktorí mali a majú pochopenie pre prácu svojich blízkych a všetkým občanom, ktorí prácu hasičov podporovali, podporujú a vedia ju oceniť.

Zdroj: Buletin Dobrovoľný hasičský zbor Slovenská Lupča 130. výročie. Spracovala ED

Pozvánka

Vážení spoluobčania, pozývame vás na slávnostný program pri príležitosti 130. výročia založenia DHZ v Slovenskej Lupči. Podujatie bude 22. septembra 2018 o 10.00 v MKS.

Máte zaplatené dane a ostatné platby?

Upozorňujeme občanov, ktorí nemajú uhradené dane a poplatky t.j. daň z nehnuteľnosti, daň za psa, poplatok za komunálny odpad a stočné, aby tak urobili v čo najkratšom čase. Neuhradené poplatky obec začne vymáhať exekučným konaním prostredníctvom právneho zástupcu obce.

Poplatky za cintorín môžete platiť u správcu cintorína.

Žiadame občanov, ktorým bola doručená nová zmluva o nájme hrobového miesta, aby jeden podpísaný výtláčok doručili na obecný úrad.

oú

Komunálne voľby

Desiateho novembra nás čakajú komunálne voľby.

Lupčianske zvesti dávajú priestor na bezplatné zverejnenie volebného programu zaregistrovaným kandidátom na pozíciu budúceho starostu a poslancov obce Slovenská Lupča.

Kandidáti na starostu obce majú k dispozícii jednu celú stranu v novinách t. j. 80 riadkov textu - veľkosť písmen 12, písmo Times New

Roman (tieto parametre majú texty v LZ). **Je nutná aktuálna fotografia.**

Kandidáti na poslancov do obecného zastupiteľstva polovicu, t.j. 40 riadkov text + foto.

Text treba doručiť v programe "word" **do 5. 10. 2018** do redakcie Lupčianskych zvestí: zvesti@slovenskalupca.sk, spravcamajetku@slovenska.lupca.sk, prípadne doručiť osobne na Obecný úrad - prízemie kancelária správcu majetku

a redakcie LZ, Námestie SNP 13, Slovenská Lupča.

Materiál bude uverejnený v špeciálnom vydaní LZ - **VOLEBNÉ NOVINY 2018** a vyjdú v čase platnom pre volebnú kampaň.

RR LZ

Lahostajnosť alebo drzosť?

Lahostajnosť a drzosť niektorých ľudí naozaj nepozná hranice.

Svedčia o tom aj skládky odpadu, ktoré sa nachádzajú v lokalite Driekyňa. Pri pohľade na to, čo všetko sú ľudia schopní urobiť preto, aby si upratili svoju domácnosť mi naskakuje husacia koža. Napriek tomu, že sa všade hovorí o ochrane a zveľaďovaní životného prostredia, ešte stále sa medzi

nami nájdeme aj také jedinci, ktorým tieto slová vôbec nič nehovorí.

Inak by nemohli „vyrásť“ čierne skládky s tým najrozličnejším odpadom od domového odpadu, cez plastovú nádobu až po stavebný odpad. Priložené fotografie hovoria za všetko...

A ešte na záver. Veľa ľudí sa pohybuje našou Driekyňou. Pešo, na bicykloch aj motorovými vozidlami. Je jasné že tento odpad nepochádza od nikoho z našej obce, na to máme zberný dvor otvorený od utorka do soboty. Máme isté podozrenie, ale dokázať niekomu niečo môžeme len vtedy, keď ho prichytíme priam pri čine, alebo nafotíme. Preto vás aj touto cestou prosíme o pomoc.

eg

DFS Drienka v Bulharsku

Tento rok sa deti z DFS Drienka zúčastnili dvoch reprezentačných zájazdov. Najstaršia zložka zamierila v dňoch 21. -27.8.2018 do Kraneva v Bulharsku na medzinárodný folklórny festival mládeže Sunny Olympia 2018.

Kranevo je malé prímorské mestečko nachádzajúce sa medzi Varnou a Zlatými pieskami. Je vhodným miestom na oddych ale i zábavu.

Náš zájazd začal veľmi zvesela... najprv sme oslávili v autobuse meniny, a potom už len s radostou a plný očakávania cestovali s našim obľúbeným prepravcom Herda bus v našej "sestre". V Kraneve nás už čakal Erik, ktorý si s ockom ako každý rok spravil trip na motorke a čakali nás aj organizátori festivalu. Po spoločnom predstavení a ubytovaní v hoteli Fregata sme šli na pláž... A viete si predstaviť... slnko... more... kamaráti... Najkrajšie chvíle tohto festivalu sme asi prežili na pláži...

Som veľmi rada, že našim deťom nestihli narásť žiabre ani plutvy, pretože dostať ich z vody bol niekedy nadľudský výkon... alebo človek skončil pomerne často a nedobrovoľne vo vode s nimi... ale sme si povedali, nech si užívajú... a ako stredo-európania, sme sa tohto mora nemohli nabažiť ani

my. Počas festivalu sa realizovalo aj niekoľko súťaží medzi folklórnymi súbormi navzájom. V súťaži s názvom "Ukrajinská rukavička" sa naši chlapci prebojovali až do semifinále.

Každý večer sme mali vystúpenia, ktoré sme zvládali úplne bravúrne. Na festivale sa zúčastnilo 10 folklórnych súborov z 8 krajín sveta. Našli sme si nových kamarátov najmä zo Srbska, ale aj z iných krajín, pričom počas spoločných

vystúpení sme navzájom spoznávali svoju národnú kultúru.

Pre naše najstaršie deti sme pripravili prekvapenie, my to voláme "vianočný darček"... a umožnili sme im plavbu na banáne... V posledný večer sme prezentovali Slovensko, odtancovali viacero tancov a rozlúčili sa s vedúcimi festivalu. Ako býva u nás zvykom, keď je v blízkosti voda, tak sme sa nočným "kúpaním" rozlúčili s morom a mysleli sme, že lúčenia bolo na

ten deň dost... Avšak, život je veľmi nevyspytateľný a tak ako býva krásny, býva aj smutný... v ten večer, v podstate v noci sme sa spoločne v tichu izby 309 s veľkou bolesťou v srdci rozlúčili aj s našim choreografom a vedúcim súboru, kamarátom a priateľom Miškom Majerom. Sme mu vďační za mnoho, aj vďaka nemu a jeho neskutočnej tvorivosti a talentu dosahujeme úspechy aj v nadnárodnom meradle. Nejde však len o nové tance, tanečné prvky... nám bude chýbať jeho nezameniteľný humor, prístup k "ľahkosti bytia", vtipné hlášky a neuskutočniteľné nápady... Je to pre nás veľká strata, ale ako sme sa spoločne dohodli... Miško bude naďalej s nami prostredníctvom vlastných choreografií a odteraz budeme tancovať aj pre neho... a tím mu vzdáme hold... lebo v našich srdciach bude večne živý.

Za to, že sme mohli reprezentovať obec i krajinu v medzinárodnom meradle ďakujeme obci Slovenská Lupča v zastúpení Ing. Miroslavom Macákom, ZÚŠ Slovenská Lupča a Ivovi Petrikovi. Za zájazdovú kolekciu tričiek firme Thermit s r. o. a BCF a za bezpečnú dopravu šoférom Emilovi Žatkovi a Marekovi Herdovi z firmy Herda bus. Ďakujeme Vám všetkým, ktorí ste nám pomohli k naplneniu tohto nášho sna.

Jana Krížová

Bol jedným z nás

„Nezomrel ten, kto zostáva v ľudských srdciach...“ a náš Miško Majer, choreograf a vedúci DFS Drienka v našich srdciach zostane navždy. Bol jedným z nás a sme mu vďační za každý okamih, ktorý sme s ním mohli stráviť... Za obrovský talent, s ktorým vytváral naše choreografie, ale aj za ľudskosť a lásku, ktorú našim deťom venoval. S hlbokým zármutkom v srdci Vám oznamujeme, že dňa 25.08.2018 od nás nečakane odišiel náš milovaný kolega, kamarát a priateľ. Zbohom Miško. Česť jeho pamiatke.

Deti a vedenie DFS Drienka

DFS Drienka v Macedónsku

V dňoch 4.7 – 10.7.2018 sa zúčastnil Detský folklórny súbor Drienka (stredná zložka) zo Slovenskej Lupče 7. ročníka medzinárodného folklórneho festivalu Ohrid - Pearl v Ohride v Macedónsku. Festivalu sa zúčastnilo cez 20 folklórnych súborov z rôznych častí sveta. Festival sa konal v nádhernom historickom meste Ohrid, pri ktorom sa nachádza známe Ohridské jazero, ktoré bolo spolu s mestom v roku 1980 zapísané do zoznamu svetového dedičstva UNESCO.

Pre nás tento festival už nebol neznámy. Pred dvomi rokmi sa ho zúčastnila naša najstaršia zložka a stal sa pre nich neopakovateľným zážitkom. Z tohto dôvodu sme sa do Ohridu opäť vrátili, aby sme umožnili našim stredným deťom spoznať a zažiť všetko to krásne, čo ponúka. Tento festival má pre nás veľké čaro, pretože okrem naozaj

rátmi, s ktorými sme sa spoznali. A pre naše stredné deti opäť pripravili krásny program.

V meste Ohrid sa nachádza 365 kostolov, pevnosť Samoil, Plaoshnik, St. Jovan Kaneo, Dom Robeovcov, múzeum Bay of bones. V blízkosti je známy kláštor sv. Nuna a jazero, ktoré ponúka veľa zaujímavých atrakcií. Navštívili sme

Bulharska, Poľska a mnohých iných národov. Počas prezentácií a vystúpení sme spoznávali ich národné piesne a tance.

Pre naše stredné deti to bol ich prvý zájazd. Prvýkrát okúsili, čo to znamená reprezentovať nielen svoj súbor, ale aj obec a krajinu, z ktorej pochádzame. Vystúpenia, sprievody, fotenia, rozhovory... - všetko zvládli výborne. Zatancovali, zapievali i zahrli tak, že sme boli na nich pyšní. Ale pyšní sme boli aj na to, ako zvládli pre nich dlhú cestu, prechody cez hranice, plnenie festivalového programu, týždeň bez rodičov - odkázaní len na nás. A zvládli to výborne!!! Tešíme sa, že nám rastie taká šikovná generácia tanečníkov, spevákov a muzikantov, ktorá veríme tomu, že bude ešte úspešne reprezentovať nielen súbor, ale aj obec a krajinu na mnohých ďalších festivaloch.

Počas zájazdu nemohli chýbať ani naše obvyklé súborové "vtipy" ako rubriky rádia Jerevan, "ručné disco" v party buse, objavenie zájazdovej hymny, nočný pochod odvahy, disco na ubytovni a polnočné kúpanie. Počas celého zájazdu vládla fantasticky veselá atmosféra, ktorú vytvárali deti a všetci

zúčastnení. Preto **ĎAKUJEME** obci Slovenská Lupča v zastúpení Ing. Miroslavom Macákom za financie, ďakujeme Ivovi Petríkovi a ZUŠ Slovenská Lupča za financie a podporu, našim šóferom Ondrovi Herdovi a Emilovi Zaťkovi spoločnosti Herdabus, že nás opäť po roku zoberali do svojej novej "sestry" a postarali sa o nielen bezpečnú pre-

nádherného prostredia, možnosti kúpania sa kedykoľvek a v ktorejkoľvek časti jazera je krásny ústretovým, priateľským a milým prístupom domácich. Radi sme sa stretli po dvoch rokoch s Marjanom - riaditeľom festivalu a kama-

všetky tieto krásne miesta a umožnili našim deťom spoznať kultúru a históriu tohto národa.

Okrem spoznávania miestnych zaujímavostí sme spoznávali aj nových priateľov a kamarátov z Macedónska, Ukrajiny, Srbska,

pravu, ale aj výbornú atmosféru. Po piatich rokoch zájazdov s našim súborom sa už pomaly kvalifikujú aj do role vedúcich :). Ďakujeme Martinovi Ťaskovi za sprostredkovanie zájazdu, našim sponzorom Thermit s r. o. a BCF za novú ko-

lekcii súborových tričiek, ktorú nám pomohla zabezpečiť Zuzka Červenáková a ďakujeme všetkým tým, ktorí nám pri jeho realizácii pomáhali.

Jana Krížová

Sľuby sa sľubujú – ale sa aj plnia

Každý z nás by si mal nájsť svoje miesto. Nielen v kruhu rodiny, ale aj v kruhu tých, ktorí chcú pomôcť pri riešení problémov. Nie všetci na to majú, ale každý môže určitým spôsobom pomôcť.

Snažil som sa nájsť ľudí, ktorí svojou osobnosťou, svojou charizmou vedia dať dokopy ľudí, ktorí sa rozhodnú riešiť problémy. Stačí sa rozhladiť okolo seba, rozprávať sa s nimi a zistíme, že si máme čo povedať a môžeme spoločne napomôcť dobrej veci. A to sa týka najmä problémov obcí, v ktorej žijeme.

Aktuálnejšie je to teraz v čase, keď sú pred nami komunálne voľby, kde si budeme voliť starostu a svojich zástupcov - poslancov do samosprávnych orgánov. Nebudeme len voliť, ale budeme aj bilančovať a hodnotiť prácu starostu a poslancov za posledné štyri roky. Boli sme s nimi spokojní? Urobili všetko čo bolo potrebné?

Predkladám vám to, čo bolo v mojom volebnom programe, čo sa urobilo a čo bolo urobené v spolupráci s poslancami, zamestnancami a občanmi za volebné obdobie 2014 - 2018. Volebný program starostu bol napísaný na plagátoch a letákoch pred voľbami.

Môj volebný program 2014-2018

Dokončenie výstavby čističky odpadových vôd a jej odovzdanie do užívania

Kanalizácia a čistička odpadových vôd boli skolaudované a sú v prevádzke.

Výstavbu ste za tie roky sledovali dosť dôkladne. Napojenosť občanov na verejnú kanalizáciu je cca 60%. Trápia nás hlavne tí ob-

čania, čo splachujú do kanalizácie predmety, ktoré tam nepatria ako sú napr. vlhčené vreckovky, detské plienky, kosti ... Z toho dôvodu musíme vymieňať čerpadlá, ktoré to dokážu spracovať.

Pokračovanie v rekonštrukcii chodníkov, obrubníkov ciest v obci

Nové chodníky boli vybudované na uliciach: Školská, Cambelova,

1.mája, Oslobodenia a Za nožiarňou. V roku 2019 sa bude pokračovať Mierovou ulicou, postupne sa začne oprava chodníkov na Hronskej ulici a na sídlisku Juhovýchod s predpokladaným začiatkom 2019. Ale to už závisí na novom vedení obce. Počas volebného obdobia sa vykonávali bežné opravy ciest, nová cesta bola vybudovaná na Športovej ulici a čiastočne na ulici Pod Hôrku.

Revitalizácia námestia, vytvorenie parkovacích miest pre motorové vozidlá na Námestí SNP

Vynaložil som veľa úsilia na to, aby obec získala finančnú dotáciu na vyhlásenú výzvu na budovanie prvkov zelenej infraštruktúry a revitalizáciu námestia. Celý projekt sme rozdelili na dve etapy. Podpísané sú zmluvy na finančnú dotáciu na 1. etapu vo výške 700 tisíc € a na 2. etapu 700 tisíc €. Momentálne sa koná výberové konanie na zhotoviteľa diela.

Výstavba sedlovej strechy v materskej škole s vytvorením novej triedy

V MŠ bolo potrebné opraviť resp. zrekonštruovať strechu, preto som dal vypracovať projekt nadstavby MŠ s vytvorením jednej triedy, ktorá by v budúcnosti mohla byť rozšírením kapacít MŠ, alebo jednou triedou detských jaslí. Na základe vyhlásenej výzvy Ministerstva školstva SR, som podal žiadosť a projekt na finančnú dotáciu, čo vláda SR odsúhlasila a poukázali nám sumu 60 tisíc € na rozšírenie kapacít MŠ. Je mi ľúto, že poslanci s týmto projektom nesúhlasili a obec musela dotáciu vo výške 60 tisíc € vrátiť do štátnej pokladnice.

Urobilo sa zateplenie MŠ, čo sa prejavilo hlavne na úspore energie. Budova a areál MŠ sa tak stali zaujímavejšie a veselšie pre naše deti.

Vybudovanie detského ihriska prepojeného s materskou školou

Keď vyšla výzva na vybudovanie detského ihriska, na základe daných podmienok som dal vypracovať projekt na nové detské ihrisko na ulici Za nožiarňou, ktoré bude v budúcnosti prepojené s areálom MŠ. Na tento projekt obec získala finančnú dotáciu vo výške 250 tisíc €. Ukončenie je plánované na rok 2019.

Kamerový systém v obci

Máme vybudovaný kamerový systém na dôležitých uzloch v obci. Vďaka nemu sme odhalili zlodejov a vandalov, ktorí poškodzovali obecný majetok a majetok občanov. Kamerový systém sme dobudovali aj v MŠ.

Príprava lokality Zvraliská na výstavbu rodinných domov

Bol spracovaný územný plán na túto lokalitu a momentálne sa po-

Oddychová zóna pri MŠ - návrh

sudzuje zastavanosť územia. Keď to bude pripravené, tak sa stretneme s občanmi, ktorí tam vlastnia pozemky a budeme riešiť všetky možnosti ako pripraviť lokalitu na výstavbu rodinných domov.

Pripravenie projektu - inžinierske siete v lokalitách Pod zámkom a Pri križi

Všetko je pripravené, čakáme, kedy bude vyhlásená výzva na vybudovanie inžinierskych sietí. Pod zámkom je na inžinierske siete rozpočet cca 900 tisíc € a podobne je to aj v lokalite Pri križi.

Prestahovanie zberného dvora z areálu základnej školy

Kto poctivo separuje, tak si všimol, že zberný dvor je už na Partizánskej ulici. Majiteľ areálu nám vyšiel v ústrety a my sme mohli umiestniť kontajnery v jeho priestoroch. Máme dohodu s pánom Jagerským, ktorý nám do zberného dvora pristaví kontajner na zber konárov, lístia, trávy, ktoré potom ďalej spracuje. V budúcnos-

V tomto roku sa začala výstavba novej športovej haly, ktorá je financovaná z rozpočtu obce Slovenská Lupča. Požiadali sme o dotáciu z Ministerstva školstva SR vo výške cca 90 tisíc €.

Vybudovanie tanečnej sály pre ZUŠ

V ZUŠ bola vybudovaná tanečná sála, ktorá sa využíva aj na spoločenské podujatia a už dlho potrebný výťah.

Podporovanie všetkých športov, aj jednotlivcov reprezentujúcich našu obec a podporovanie organizácií, spolkov a všetkých súborov v obci

Financovanie spoločenských organizácií v obci ako aj iných aktivít Boli zabezpečené: Rodeo, Zraz Wrangler, Lučatínska 11, Stretnutie generácií na Kališti, Vatra ku Dňu ústavy, oslavy SNP, a pod.

Športové podujatia: nohejbal, stolný tenis, detský maratón a rôzne ďalšie

Malé súťaže MŠ podporujeme finančne alebo spoluúčastou.

Čo sa podarilo najviac

1. Splácanie úverov od roku 2010
2. Zvýšenie nájomného OPL z 1 € (2009) na 45 tisíc € eur(2018)
3. Dotácie od ministerstiev a vlády SR do obce - mimo rozpočtu 2 milióny €. To nie je samozrejmá, to sú aj osobné stretnutia, ktoré tento príjem zabezpečili
4. Dotácie od Ministerstva vnútra SR 30 tisíc € ešte v tomto roku na opravu požiarnej zbrojnice. Repasovanie požiarneho vozidla 150 tisíc €.
5. Dotácia z ministerstva na vybudovanie troch nových odborných učební v hodnote 150 tisíc €, rekonštrukcia kotolne v ZŠ v hodnote 30 tisíc €.
6. Rekonštrukcia vstupu do cintorína.
7. Výsadba nových stromov v obci podľa projektu, ktorá bude pokračovať v roku 2019.
8. Pokračovanie v oprave lesnej cesty v lokalite Driekyňa.

9. Bežné veci čo prináša život aj keď sa to niekomu zdá jednoduché, veľakrát tomu predchádza a vyžaduje si to veľa rokovanií s kompetentnými ľuďmi na úradoch.

Moje poďakovanie patrí ľuďom, čo pomohli vypracovať hlavne projekty a následné doklady na revitalizáciu námestia, výstavbu detského ihriska, školských odborných učební, športovej haly a hasičskej zbrojnice: pánom Ľilomíri Krížovi ml., Ľubošovi Bakaljarovi, René Kováčikovi, Michalovi Hlaváčovi, Jánovi Chriašteľovi a Líviu Gondovej

A na úplný záver

Kandidoval som za politickú stranu. Ani si neuvedomujeme, ako na nás politika vplýva každý deň. Pre obec je dôležité aby starosta vedel získať financie na projekty z EÚ a dotácie od vlády SR. Viem to porovnať, keď som zastával funkciu starostu ako nezávislý kandidát a teraz, keď som bol stranický kandidát. V období rokov 2014 -2018 získala naša obec približne 2 milióny 300 tisíc €.

Každý z nás má svoje predstavy o živote, svoje životné hodnoty. Pre mňa, ako občana našej obce je to predovšetkým rodina, vzájomná úcta medzi rodičmi a deťmi, dobré susedské a občianske spolunažívanie.

V živote každého človeka nesmie chýbať spoločenský život či už prostredníctvom športu, kultúry či iných činností.

Pred nami sú komunálne voľby. Budete bilancovať a hodnotiť moju prácu ako starostu za posledné štyri roky. Snažil som sa splniť svoj volebný program pred štyroch rokov. Či sa mi ho podarilo splniť, ohodnotíte vy, keď pristúpite k volebným urnám.

Ing. Miroslav Macák, starosta

ti je na zamyslenie zriadiť vlastný zberný dvor, kde by sa triedil odpad a spracovávali plasty, ktorých je stále viac a viac.

Rozšírenie športového areálu v základnej škole

Polícia s poštou za seniormi

Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Banskej Bystrici v spolupráci so Slovenskou poštou, a.s. rozbieha tento rok preventívny projekt, cieľom ktorého je preventívne pôsobiť prioritne na seniorov, ale i osamelo žijúce osoby.

Aj keď polícia realizuje celý rad preventívnych aktivít vo vzťahu k seniorom, stále sa nájde mnoho dôchodcov, ktorí nie sú členmi žiadnych organizácií, združení a spolkov, nenavštevujú kostoly a rozhlas a televíziu sledujú len sporadicky. A práve seniori, ktorí žijú osamelo a izolovane nemajú dostatok informácií a veľakrát sa stávajú obeťou podvodníkov a zloďejov, ktorí sa pod rôznymi vymyslenými a sofistickovanými zámienkami dostávajú do ich blízkosti, uvedú ich do omylu a podvodom či obyčajnou krádežou ich pripravia o celoživotné úspory alebo cenné predmety.

Z tohto dôvodu prišli policajtky Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Banskej Bystrici zaradené na úseku prevencie s myšlienkou

navštíviť túto ohrozenú skupinu osôb priamo v mieste ich bydliska a sprostredkovať im informácie, rady a odporúčania takpovediac

z prvej ruky. V tomto ich snažení im budú nápomocní práve pracovníci Slovenskej pošty – poštovní doručovatelia, ktorí vďaka dennodennému kontaktu s obyvateľmi svojho rajóna majú znalosť miestnych pomerov a vedú vytypovať seniorov, ktorí by sa mohli stať potenciálnymi obeťami trestných činov.

Policajti budú apelovať hlavne na to, aby seniori nevpúšťali cudzie osoby do svojich obydľí a v žiadnom prípade nedávali finančnú hotovosť neznámym osobám. Na záver stretnutia každý senior dostane informačný leták, ktorý si bude môcť preštudovať v pohodlí svojho domova.

Preventívny projekt sa bude realizovať postupne počas celého roka a v pilotnej fáze budú oslovení seniori žijúci v obciach v okolí Banskej Bystrice

Tlačová správa PZ SR

Pozvánka na výstavu

MO SČK vás srdečne pozýva na výstavu ručných prác, ktorá bude otvorená v sobotu 22. septembra v čase 10.00 – 18.00 h a v nedeľu 23. septembra v čase 9.00 – 18.00 h.

Vatra ku Dňu ústavy

Prvého septembra slávieme Deň ústavy. Slovensko si pripomína schválenie svojho najvyššie postaveného právneho predpisu – Ústavy SR.

Tento významný deň sme si pripomenuli 31. augusta 2018 slávnostným programom na futbalovom ihrisku.

ED

150 rokov pošty v Slovenskej Ľupči

V mestečku Tót – Lipce v roku 1868 stratil pôsobnosť dedičný poštár, a na základe zákonných opatrení začala pôsobiť štátna služobná pošta. (Žiaľ presnejší dátum doposiaľ zistený nebol). Písomná zmienka o existencii štátnej pošty je z 10.6.1868. Nie sú známe ani priestory, kde mala pošta do roku 1939 sídlo. V tomto roku sa nasťahovala do Sokolovne a v roku 1964 do vlastnej novovybudovanej budovy.

Za toto obdobie sa vo funkcii poštmajstra (vedúceho pošty) vystriedal značný počet osôb. Z nich poznáme:

V rokoch: 1873: Lorinz, 1903: Margita Visnei, 1921 – 1934: Jozef Psota, 1934 – 1936: Jozef Maxan, 1938: Václav Počta, 1941 – 1942: Imrich Krssak, 1943 – 1968: Mikuláš Hrk, 1968 – 1974: Emília Gondová, 1974 – 1989: Judita Gajdošová, 1989 – dodnes: Oľga Majerová.

Z pracovníkov pošty (priehrad-

kových) sú známe len pracovníčky z povojnového obdobia. Dlhé roky pracovali v tejto funkcii Darina Lacová, Emília Ďurková a Mária Lakomčíková

Zo spoločného pôsobenia na pošte Mikuláša Hrka a Dariny Lacovej sú pamätne ich veselé a štvornaté prekáračky. Po ich odchode do dôchodku ich postupne nahradili Janka Holíková a Dana Lipová. V roku 1988 pribudla ďalšia priehradka, v roku 2009 bola na pošte vykonaná rozsiahla rekonštrukcia a modernizácia.

Nesmieme zabudnúť na množstvo poštárov – poštových doručovateľov, ktorí sú predovšetkým v osobnom styku s nami. Sú nositeľmi dobrých, ale aj zlých správ. To boli tí, ktorých očakávali penzisti so skromnou penziou, dievčatá na listy od milých, ktorí boli na vojenčine. Žiaľ títo poštári boli aj nositeľmi správ najmä telegramov o smutných alebo tragických udalostiach.

Veľmi vďačným poslaním pre poštárov bolo doručovanie blahoprajných telegramov pre novomanželov. Aj keď svadby boli vsobotu, telegramy sa doručovali priamo do svadobnej miestnosti. Veď čítanie takýchto telegramov bolo súčasťou svadobného diania. No a poštári samozrejme neobišli „nasucho“.

Denne sme ich mohli stretávať v Nádražnej ulici s károu plnou balíkov, ktoré odvážali alebo privážali zo železničnej stanice. Ešte v minulom storočí bola pošta prepravovaná vlakom. Existovala aj vlaková pošta. Poštový vagón býval súčasťou každej rýchlikovej súpravy. Aj v Slovenskej Ľupči zastavoval rýchlik z Brezna do Bratislavy, ktorého súčasťou bol takýto vagón. Tu sa dal podať list, ktorý bol označený poštovou pečiatkou dvoch miest. Napríklad list vložený v Slovenskej Ľupči mal pečiatku Brezno – Zvolen.

Medzi poštovými doručovateľmi v Slovenskej Ľupči by som rád me-

noval ako prvého Arnolda Lakomčíka, ktorý celý svoj produktívny život venoval „poštáreniu“. Od chlapca do neskoršieho odchodu do dôchodku pracoval ako poštový doručovateľ (odpracovala na tu najšej pošte viac ako 40 rokov). Aj počas výkonu vojenskej služby pracoval za neho otec, aby neprišiel o túto funkciu. Potom to boli Jozef Polončan, Július Polóny – Sabíny, Mária Chriateľová, Mária Lendvorská, Mária Palúchová, Otakar Brynych.

Treba pripomenúť aj dlhodobých technických pracovníkov ako bol Ondrej Bais, známa to postava, charakteristická s veľkou kapsou prehodenu cez plece, ako chodí odstraňovať poruchy na telefónnom spojení. Tiež Ondrej Bireš, ktorý už viac pracoval na telefónnej ústredni.

Zdroj: KIŠŠIMON Michal – SENČEK R.

Richard: Pošta v Banskej Bystrici a okolí – rukopis.

Spracoval: Ján Kováčik

Darovali najvzácnejšiu tekutinu

Vec, ktorá sa nedá ničím nahradiť, ktorá je stále najvzácnejšou tekutinou, je krv.

Už 8.ročník mobilného odberu krvi sa uskutočnil 14.mája, v spolupráci ZŠ Sama Cambela, Materského centra Klúčik a Červeného kríža v Slovenskej Ľupči spoločne s Národnou transfúznou službou z Banskej Bystrice. Odberu sa zúčastnilo 20 darcov, medzi ktorými boli aj prvodarcovia, čo nás veľmi teší.

Veríme, že rady darcov sa budú rozširovať najmä o mladých ľudí a takéto podujatie budeme môcť uskutočňovať aj naďalej.

Výbor SČK

Obec Slovenská Ľupča

pod záštitou starostu
Ing. Miroslava Macáka

vás pozýva

na súťaž vo varení

"Luteránskej procesie"

v priestoroch futbalového ihriska
dňa 29. 09. 2018 od 10.00 hod.

V programe vystúpia:
Hudobná skupina HICKS
a môžete sa tešiť aj na discotéku.

Občerstvenie je zabezpečené.

Ľupčianske rodeo

Niekoľko rokov sme sa tešili nielen my, Ľupčania, ale aj široké okolie na čoraz populárnejšiu akciu - Ľupčianske rodeo. Na akcii sa zúčastňovali slovenskí a zahraniční jazdci na koňoch a predvádzali svoje umenie pri práci s dobytkom.

Prečo nebolo tohto roku?

Rodeo bývalo na tzv. škvárovom ihrisku pri Hrone. Organizoval ho Kamenný ranč – Peter Dula v spolupráci s obcou. Pán Dula túto zdevastovanú plochu upravil na vlastné náklady. Plocha má niekoľko majiteľov, niečo patrí obci, niečo súkromným vlastníkom. A tu je ten problém. Kým bola plocha zdevastovaná, niektorí súkromníci sa k nej nehlásili. Po skultúrnení celého priestoru sa ozvala majiteľka jednej parcely a neželala si akékoľvek akcie na svojej parcele, ktorá je približne v strede. Pani majiteľka nebola a nie je prístupná na žiadnu dohodu.....

ED

Živio!

Náš život podobá sa knihe. Múdry človek premýšľa pri jej čítaní, pretože vie, že ju môže čítať iba raz. Vaše krásne jubileum je malým zastavením pri jej čítaní.

Tretieho augusta sa na obecnom úrade stretli zástupcovia organizácií SZPB a SČK, aby spolu oslávili krásne životné jubileum - 95 rokov dlhoročnej členky v obidvoch organizáciách Želky Korónyovej. Po príhovore predsedu Okresného výboru SZPB v Banskej Bystrici Jána Paceka a tajomníka Štefana Dubovického sa ujal slova starosta obce Miroslav Macák, ktorý je zároveň predsedom SZPB v Sloven-

skej Ľupči. Vyzdvihol a poďakoval sa jej za dlhoročné členstvo a prácu v organizácii.

Oslávenkyni zablahoželala a poďakovala za aktívnu činnosť aj predsedníčka SČK Elena Pašková.

„Želka, prajeme ešte pevné zdravie, aby si aj naďalej sršala takým optimizmom ako doteraz.“ Za organizácie Elena Pašková

Život je zložitý, samé prevapenie...Ako ho žiť, žiadny návod nie je.

Zdravie, šťastie a pohodu to je naše pranie k Vaším narodeninám.

Ľupčianske zvesti

Oznamujeme vám, že v našej obci je k dispozícii NOVÁ VETERINÁRNA LEKÁRKA MVDr. Petra Beňová

Na vakcináciu, ošetrovanie alebo strihanie Vášho zvieratka sa môžete objednať na telefónnom čísle 0904 377 226

Očná Optika v Slovenskej Ľupči vás pozýva do novootvorenej predajne

ČO PRE VÁS MÁME?

- veľký výber okuliarových rámkov (slnčné, dioptrické, detské)
- kompletné zhotovenie okuliarov, vyšetrenie zrakovej ostrosti
- úpravy, opravy, čistenie

Ponúkame aj možnosť návštevy u imobilných pacientov.

A TO VŠETKO ZA PRIJATEĽNÉ CENY!

NÁJDETE NÁS NA ADRESE:

Ul. 1. mája 2, Slovenská Ľupča, zdravotné stredisko (1. poschodie)
tel.: 0908 059 690

OTVÁRACIE HODINY:

PONEDĽOK: 8-16 hod. • UTOROK: 8-16 hod. • STREDA: 8-18 hod.

ŠTVRTOK: 8-16 hod. • PIATOK: 8-16 hod. • SOBOTA: na objednávku

Spomienka

*Čo utíši tú bolesť v srdci,
čo zaženie ten veľký žiaľ,
keď odišiel nám človek,
ktorý nás tak veľmi miloval.*

Dňa 2. októbra 2018 si pripomíname 15. výročie úmrtia našej milovanej mamy

Ľudmily Potančokovej.

S láskou spomína manžel Emil, syn Emil s rodinou, syn Igor a ostatná rodina.

*Ušli už slzy, zmiernil sa žiaľ,
čas nikdy nevráti čo si už vzal.
Sviečka na hrobe tichúčko zhasína
a kto mal rád ten spomína.*

Ďakujeme

Z úprimného srdca ďakujeme všetkým príbuzným, priateľom, susedom a známym, ktorí dňa 17. júla odprevadili na poslednej ceste nášho drahého manžela, milujúceho ocina, starkého, brata, svokra a príbuzného

Mariána Turčana.

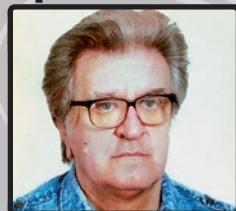
Ďakujeme za modlitby, slová súcitu a kvetinové dary. Zvlášť ďakujeme nášmu pánu dekanovi Mgr. Petrovi Ivaničovi za slová útechy vyvierajúce z Evanjelia a za vyslúženie najsvätejšej obety Svätej omše.

Naše poďakovanie patrí aj pani Milene Hláčikovej z Pohrebničtva ML Kvety v Slovenskej Ľupči za jej ľudský a profesionálny prístup. Srdečná vďaka patrí aj pani Evke Gránerovej za jej ústretovosť a ľudské jednanie, ako aj všetkým, ktorí nám boli nápomocní.

*S úctou a vďakou manželka
a deti s rodinami.*

Spomienka

*Odišiel si tiško ako odchádza deň
A v našich srdciach ostáva spomienka len.
A lásku v našich srdciach nezničil čas...*

Dňa 18. septembra uplynulo 10 rokov od úmrtia môjho manžela, otca, starého otca a príbuzného

Viliama Foťku.

S láskou spomína manželka s rodinou.

Opustili nás

v mesiaci apríl:

**Helena Polončanová
Anna Bruchániková
Dagmar Žaloudková**

máj:

**Bartolomej Adamovič
Anna Debnárová**

jún:

**Milan Lakomčík
Kamila Müllerová
Pavel Iskra**

júl:

Marian Turčan

august:

Emília Homolová

Výstavba SOKOLOVNE a pokračovanie činnosti TJ Sokol (2. časť)

Po slávnosti polozenia základného kameňa nastala doba horúčkovej činnosti. Okrem iného bola podaná žiadosť o kinolicenciu na Ministerstvo vnútra, expozitúra v Bratislave, ktorý tejto žiadosti vyhovel. Neustávala snaha na získavanie finančných prostriedkov na stavbu Sokolovne. Stavbu realizovali:

- murárske práce robil podujímateľ (podnikateľ) Ondrej Blažko zo Seľiac.
- tesárske práce vykonával brat Ľudovít Číž, tesár zo Slovenskej Ľupče.
- stolárske práce vykonávali Ivan Faltány, Anton Krahulec a Karol Vajda za dozoru brata Jána Belluša. V jeho dielni na strojoch a tiež u bratov Korónyovcov sa všetko potrebné zadarmo hობlovalo.
- kováčske práce vykonali Ján Surový a Ján Šimun.

Stavba úspešne rástla a na výbojovej schôdzi dňa 28. 8. 1928, ktorá sa už konala priamo v budove, bol stanovený termín slávnostného otvorenia na deň **27. septembra 1928**. Sokolovňa k tomuto dňu bola pripravená na slávnostné otvorenie. Ešte pred slávnostným aktom otvorenia boli sprevádzkované priestory výčapu pre spolok Meštianska Beseda. Výčapníkom sa stal brat Miloš Holáci.

Slávnostné otvorenie Sokolovne pripravili TJ Sokol, Miestny odbor Matice Slovenskej, odbočka Živeny a Meštianska Beseda na 27. septembra 1928 o 19.30 hod. s týmto programom:

1. Úvítanie a prejavy domácich hostí
2. Smetana – slávnostný zbor
3. Cvičenie na bradlách – dorast z Podbrezovej
4. Sólové vystúpenie v hre na husliach – brat Gustáv Holz
5. Cvičenie s vlajkou – ženy z Podbrezovej
6. Príležitostné slová abáseň od Hviezdoslava
7. Cvičenie so stávkami – muži zo Zvolena (stálky – český názov dreveného náradia na cvičenie)
8. Dueto husle – Gustáv Holz a Ladislav Hrdina
9. cvičenie so závoji – ženy zo Slovenskej Ľupče
10. Národné piesne – zmiešaný zbor
11. Vysoké bradlá – muži zo Zvolena

12. Hymny

Slávnosť otvorenia Sokolovne pokračovala aj na druhý deň 28. 9. o 10.00 hod. slávnostným valným zhromaždením s týmto programom:

1. Otvorenie a prejavy
2. Smetana - slávnostný zbor
3. Stručné zhodnotenie histórie jednoty a zápis do pamätnej knihy
4. Zakľúčenie (ukončenie)

O 13. hod. pokračovala slávnosť obedom v priestoroch výčapu.

O 19. hod. bolo divadelné predstavenie drámy K. F. Urbanoviča Zlatý močiar v prevedení členov TJ Sokol hrali: M. Holáci, A. Korónová, A. Bendíková, J. Cambelová, J. Danko, G. Midriak, L. Percian, L. Pačesa, M. Faltány, J. Sedliaková, G. Holz, J. Faltány, V. Vozáriková, J. Číž, L. Hrdina, a V. Holáci. Po ukončení predstavenia bola veselica pri hudbe pána Longauera.

Slávnosti otvorenia sa tešili veľkému záujmu občanov zo širokého okolia. S účasťou na akademii však organizátori neboli celkom spokojní, ale účasť na divadelnom predstavení prevýšila všetky očakávania. O tomto podujatí sa okrem iného písal aj vo Vestníku „Detvan“ č. 11. Vyzdvihol akciu ako dôstojné oslávenie 10. výročia vzniku ČSR. Pochvala bola vyjadrená zodpovedným činovníkom, ktorí výstavbu zabezpečovali. Kritike sa však nevyhla úroveň telocvičných vystúpení, ktoré nezodpovedali úrovni, akú cvičenci Sokola mali predviesť.

V mesiaci október TJ Sokol v Slovenskej Ľupči spolu s Obecným zastupiteľstvom a miestnou školou zorganizovali oslavy 10. výročia

vzniku ČSR. Boli to podujatia: 27. októbra - slávnostný pochod a prejav pri pomníku padlých, večer divadelné predstavenie členov Sokola v Sokolovni.

28. októbra - školská slávnosť s 3 divadielkami v Sokolovni, vo večerných hodinách slávnostné otvorenia kina „**BIO SOKOL**“. Prvým kinooperátorom (premietačom) bol Miloš Holáci. Filmy však boli bez zvuku.

29. októbra - Vatra slobody na Hôrke a slávnostný prejav.

30. októbra - Pamiatka na Martinskú deklaráciu v Sokolovni, divadelné predstavenie a prednáška.

Na celú stavbu aj s pozemkom, bolo do konca roku 1928 vyplatené v hotovosti 210 449,80 Kčs. Zariadenie vnútorných priestorov kina, javiska stálo 44 000 Kčs. Kinostroj (premietač prístroj) od firmy A.C.J. Brno spolu s meničom mal hodnotu 24 000 Kčs. Vybavenie javiska od firmy Polášek Kyjov 6 034,45 Kčs. Sedadlá, lavice mali hodnotu 6 000 Kčs, pece postavil brat Emil Oravský. Elektrickú inštaláciu urobil Mongoč zo Zvolena za 15 000 Kčs. Celková finančná hodnota na konci roka bola 302 851,48, Kčs, dlh 140 000 Kčs.

Rok 1929 začínali predstavitelia jednoty s veľkou nádejou, že práca pod vlastnou strechou sa bude stupňovať. Žiaľ, opak bol pravdou. 19. 6. 1929 sa v Slovenskej Ľupči konal III. Okrskový zlet, ktorý sa ale nevydaril, ako aj predtým organizovaná telovýchovná akadémia. Neradostnú atmosféru spôsobovala ťarcha vysokých dlhov spôsobená výstavbou Sokolovne. Ozývali sa hlasy „či nám bolo treba Soko-

lovne“. Členovia – bratia poskytli Jednote individuálne pôžičky vo výške 32 900 Kčs. Aj napriek nepriaznivej situácii sa podarilo činovníkom prenajať priestory v Sokolovni poštovému úradu, ktorý sa tam nastahoval k 1. 6. Ročný nájom za 1 miestnosť bol dohodnutý na 1 400 Kčs.

K udalostiam v roku 1929 treba pripomenúť, že sa v celej ČSR konali voľby do Národného zhromaždenia. Starosta TJ Sokol v Slovenskej Ľupči Ján Danko bol zvolený za senátora ako kandidát Republikánskej strany.

Ako v roku 1929 tak aj začiatkom roka 1930 sa práca v jednote pod vplyvom depresie z finančných problémov ťažko organizovala. Úplne zanikla činnosť vzdeláateľská, v letnom období sa aktivita prebudila na letnom cvičisku pri železničnej stanici. Kúsok pôdy prepustil pre aktivitu miestostarosta A. Polák – náčelník železničnej stanice. Cvičenci tam začali hrať volley-boll. Účasť na iných podujatiach, ako boli zlety, bola prakticky nulová. Uskutočnili sa však každoročne organizované akcie 6. júla spomienka na upálenia J. Husa na Husovom kopci, oslavy vzniku ČSR, mikulášsky večierok s divadelným predstavením a samozrejme silvestrovské posedenie.

Za účelom hudobného sprievodu pri kinopredstaveniach, bol za 5 500 Kčs kúpený klavír. V Sokolovni bola zriadená turistická ubytovňa s 2 posteľami.

Rok 10. výročia vzniku TJ Sokol v našej obci sa nezačal slubne. 9. januára 1931 sa uskutočnilo slávnostné valné zhromaždenie, ktoré odignorovali predstavitelia obce, aj iné štátne inštitúcie. Za celý rok sa uskutočnilo len niekoľko malých akcií - divadelné predstavenia bez obecenstva. Výrazne klesla aj návštevnosť kina. Jediným dobrým javom bolo zníženie dlhu za stavbu Sokolovne na základe darov od rôznych inštitúcií. V auguste sa konala dražba hostinských miestností Meštianskej Besedy, ktoré vydražil brat Jozef Koróny – Fidrák za 9 300 Kčs ročného nájomného.

Roky 1932 a 1933 boli rokmi hľadania ciest na zvýšenie aktivity členov. Jednota nemala kvalifikova-

Pokračovanie na str. 12 ►

► Pokračovanie z 11. strany

ných cvičiteľov ani vzdelávateľa. Situácia sa zlepšila aktívnym prístupom týchto mladých bratov: Emil Oravský ml., Daniel Číž, Henrich Houška, Teodor Kaliský a Viliam Saktor. Opakovala sa situácia s neplatičmi z predchádzajúcich rokov. Pre neplatenie členských príspevkov bolo za dva roky vyškrtnutých 18 členov. Podobne sa musela Jednota postaviť k osobe zakladajúceho člena Jozefa Psotu „ktorý musel byť vylúčený zo sokolského zväzku, lebo sokolskú česť poškvrnil hnusným činom sprenevery“. Tejto sa dopustil na svojom pracovisku. Slabá činnosť sa prejavila aj pri organizovaní každoročných akcií. Neuskutočnila sa Husova slávnosť, lampiónový sprievod, oslavy výročia narodenia Masaryka a úmrtia M. R. Štefánika, uskutočnil sa len mikulášsky a silvestrovský večierok.

Na valnom zhromaždení 13.1.1934 sa naplno prejavili nezhody medzi Milínom Galandovou a Arpádom Kaliským, ktoré sa preniesli aj medzi členov. Nervozita sa prejavila pri voľbe náčelníka. Na funkciu kandidoval brat Emil Oravský ml. a brat Július Tolnay. Náčelníkom sa nakoniec stal Emil Oravský ml. V tomto roku sa tiež podarilo znížiť dlžobu Jednoty na sumu 61 521 Kčs a čistý majetok predstavoval sumu 163 377 Kčs.

Po dlhšej dobe útlmu sa rok 1935 stal rokom pozdvihnútia

činnosti Jednoty. Cvičiteľský zbor bol kompletný, a pravidelne cvičil. Vrátil sa brat Miloš Holčí, ktorý sa po 2 rokoch znovu ujal funkcie náčelníka. Vzdelávateľovi Teodorovi Kaliskému sa darilo vo vzdelávacej činnosti. Dňa 12.4. ochotníci z TJ Sokol uviedli divadelnú hru Ženský zákon, ktorá sa stretla so záujmom. 6. júla bola znovu oslava výročia upálenia J. Husa., 4. augusta na tehelni bola usporiadaná tanečná zábava, ktorá však pre nedôstojné podmienky – veľa prachu na tanečnom parkete, nedopadla podľa očakávania. V rámci mikulášskej besiedky bolo divadelné predstavenie pre deti Svetluška.

Rok 1936 bol rokom zvýšenej aktivity. Veľa úsilia bolo vynaložené priprave zájazdu Československej obce sokolskej do Banskej Bystrice. Tento zájazd mal mimoriadny úspech u občanov celého Slovenska. Žiaľ do Slovenskej Ľupče nebola delegovaná žiadna delegácia. Sprievod mestom Banská Bystrica mal toľko účastníkov, čo toto mesto ešte nezažilo. Medzi cvičencami nechýbali ani cvičenci zo Slovenskej Ľupče. Túto akciu však skomplikoval postoj Katolíckej cirkvi a niektorých politických strán. V Slovenskej Ľupči zorganizovali „kontrapodnik“ Orolský zlet. Tento však pre nezáujem občanov stroskotal. Jednote sa podarilo kúpiť susediaci pozemok za Sokolovňou. Vznikol dvor pri budove, ktorý sa v letnom období dal využívať na cvičenie, a tiež sa zvýšila hodnota samotnej budovy.

Upadala však úroveň kina, pretože o nemé filmy už nebol záujem a bolo potrebné zakúpiť premietací stroj na zvukové filmy.

Týmto rokom končia záznamy v kronike TJ Sokol. Kronika má zaujímavú históriu, lebo sa v tridsiatych rokoch minulého storočia stratila. Objavila sa až po 2. svetovej vojne bez toho, aby bolo známe kto a z akých pohnutí ju schoval a roky prechovával. Ochudobnil ju o niekoľko čistých listov.

Údaje za roky 1930 – 1936 doplnil zo svojich poznámok v roku 1991 Teodor Kaliský.

V júni 1938 na základe volieb do Obecného zastupiteľstva v Slovenskej Ľupči sa znovu stal starostom obce Ján Danko – starosta TJ Sokol. Túto situáciu neakceptoval víťaz volieb Hlinková slovenská ľudová strana (HSLŠ) a na základe jej aktivity najmä predsedu miestnej organizácie Mateja Zaťku, bolo Obecné zastupiteľstvo rozpustené a od 1.12.1938 viedol obec vládny komisár, za ktorého bol vymenovaný práve Matej Zaťko.

Z iných zdrojov je známe, že TJ Sokol tak ako aj iné telovýchovné a spoločenské organizácie postihlo rozpustenie a zánik. Dňa 6.10.1938 bol spísaný inventár a majetok Sokola v hodnote 193 tisíc Kčs. Sokolovňa so všetkým majetkom a zariadením bola daná k dispozícii Hlinkovej garde (HG). Gardisti Sokolovňu premenovali na „Hlinkov dom“ a kino dostalo názov „Na stráž“.

Rozpustenie Sokola a zabavenie jeho majetku sa stretlo s veľkou nevoľou obyvateľstva.

Po 2. svetovej vojne sa činnosť TJ Sokol v Slovenskej Ľupči obnovila. Bola jej vrátená budova Sokolovne. V tomto období sa v budove nachádzala pošta, kino, hostinec, tri jednoizbové byty a knižnica. Starostom Jednoty sa stal Pavol Gažo, neskoršie J. Duris, domovníkom bol od roku 1931 až do roku 1960 Jozef Polončan. Hostinec, v ktorom hostinským bol naposledy Chovan, ukončil svoju činnosť v roku 1948.

Na základe Vládneho nariadenia č. 187/49 v roku 1949 v rámci zjednotenia telovýchovy opäť došlo k zrušeniu Sokola ako telovýchovnej organizácie. Majetok prešiel do TJ Slovenská Ľupča. Počas existencie Sokolovne pôsobila v tejto budove 1 trieda ZŠ, neskoršie materská škola, predajňa papiernictva (do roku 1987). Pošta sa presťahovala do vlastnej novej budovy v roku 1964. V rokoch 1987 – 1988 sa uskutočnila rekonštrukcia strechy.

V roku 1991 na základe zákona č. 173/1990 Zb. bola budova Sokolovne vrátená do vlastníctva obnovenej TJ Sokol Slovenská Ľupča. Treba uviesť, že bola zdevastovaná a v nepoužiteľnom stave. Obnova budovy a telovýchovná činnosť jednoty je už samostatnou kapitolou, o ktorej budeme písať niekedy v budúcnosti.

Spracoval: Ján Kováčik

90. výročie SOKOLA v Slovenskej Ľupči

Bratia sokoli, milí spoluobčania,

tento rok si pripomíname 90. výročie založenia Jednoty Sokol v Slovenskej Ľupči a preto mi dovoľte pár vetami pri tomto výročí si spomenúť na všetkých žijúcich aj nežijúcich dobrovoľníkov a členov Sokola, ktorý zasvätili život myšlienke Jednoty Sokola a odhodlane aj v ťažkých časoch šírili posolstvo športu a ducha celými desiatročiami v našej obci ako aj mimo nej, napríklad na Sokolských vzletoch.

Nedá mi pri tejto príležitosti nepoďakovať všetkým členom a aj sympatizantom, ktorý sa zaslúžili o vznik Sokola v Slovenskej Ľupči, všetkým sokolom, ktorý vybudovali v ťažkých časoch nádhernú budovu Sokolovne a samozrejme

aj všetkým ľuďom, ktorým sa po zlých časoch nepriazne k nášmu hnutiu podarilo znova oživiť myšlienku Sokola a aj dať budovu Sokolovne do dnešného stavu, aby mohla slúžiť odkazu M.Tyrša – zakladateľa spolku Sokol.

Vďaka a veľké uznanie samozrejme patrí sokolom, ktorý sa naďalej nezištne vo svojom voľnom čase venujú chodu Sokolovne, aj keď to v dnešných časoch vôbec nie je ľahké a jednoduché.

V neposlednej rade patrí vďaka aj poslancom obci Slovenská Ľupča, ktorí pochopili, že myšlienka zveľaďovania športového ducha v dnešnej dobe stojí za záchranu a je potrebné ju podporiť za každú cenu, pretože sa nám to v budúcnosti niekoľkonásobne vráti.

Obec vstúpila do spoluvlastníctva Sokolovne a tým sa túto krásnu historickú budovu podarilo zachrániť a zachovať aj pre ďalšie generácie športovcov využívajúc Sokolovňu na rôzne druhy športov.

Sokol v Prahe, r. 1947

V dnešných časoch, kedy sa duch športu pomaly vytráca je to obzvlášť veľmi dôležité, aby myšlienka Sokola napomáhala pri obrodě športu aj v našej obci.

A na záver sa v mene výboru Jednoty Sokol chcem poďakovať páňovi Kováčikovi, ktorý pekným spôsobom zdokumentoval a popísal genézu vzniku a vývoja Sokola v našej obci. Ďakujeme a želáme veľa zdravia a chuti do ďalšieho písania.

So sokolským pozdravom NA-ZDAR váš brat, spoluobčan a starosta Jednoty Sokol Slovenská Ľupča.

Allan Szarowski